

ČESKÁ AKADEMIE ZEMĚDĚLSKÝCH VĚD SLAVÍ 100 LET

Před časem jsem měl tu čest posuzovat jeden z příspěvků do Mlékařských listů, který popisoval v několika desítkách let dlouhé časové řadě záchyt aflatoxinu M1 v mléce přežvýkavců. Výsledky byly jednoznačné. V souboru několika set vzorků byly záchyty minimální a v žádném ze vzorků nepřekročily stanovené hygienické limity. Tyto výsledky mě velmi potěšily. Dle mého soudu jsou dalším důkazem, že produkty českého potravinářství a zemědělství jsou na velmi vysoké kvalitativní úrovni a jsou plně srovnatelné, ne-li lepší, než v dalších evropských zemích. To je myslím dobrá zpráva pro všechny české spotřebitele. Ten článek mě potěšil ještě z jednoho důvodu. Historicky jsme jako pícninářský výzkumný ústav a kolegové z Výzkumného ústavu mlékárenského řešili několik projektů sledujících vliv kvality píce na kvalitu mléka. Mykotoxiny byly jednou ze skupin sledovaných potenciálně antinutričních látek. Rád na tuto spolupráci vzpomínám. A je to i jeden z důvodů, proč jsem s potěšením přijal možnost oslovit Vás, čtenáře Mlékařských listů, a podělit se s Vámi o několik názorů na současné české zemědělství a český zemědělský výzkum.

Vím, že většina z Vás čtenářů jste praktici a musíte každodenně řešit celou řadu provozních problémů. Výzkum a poradenství by Vám mělo přinášet benefity, které pomohou některé problémy vyřešit rychleji a efektivněji. Věřím, že v případě Výzkumného ústavu mlékárenského to tak určitě je. Vysoká úroveň českého šlechtění rostlin i vysoká úroveň plemenářské práce dokázaly stabilizovat produkci mléka na dnešní úrovni, kdy i číslo 10 tisíc kilogramů mléka za rok na jednu dojnici není výjimkou. Číslo, které ještě před několika desítkami let bylo těžko představitelné. V mléce jako jedné z mála komodit je republika soběstačná. Často hovoříme o největších problémech českého zemědělství a jedním z nich je kvalita půdy a nedostatek organické hmoty. Výrazné porevoluční snížení stavů dobytka vedlo k tomu, že chybí klasická organická hmota. Hledáme alternativy ve formě kompostů, meziplodin, ale žádná z nich ne úplně nahradí organiku živočišného původu. A teď to berte prosím jen jako konstatování, že taková situace je. Nám by se jako pícninářům samozřejmě líbilo, kdyby se opět zvýšily výměry víceletých pícnin na orné půdě. Zároveň víme, že to není příliš reálné, protože chybí koncový konzument a tím je dobytek. A zároveň víme, a již jsem to zmínil, že díky obrovskému progresu máme dostatek mléka produkovaného daleko nižším počtem jedinců. I v této pedologické rovině se ukazuje, jak je potřebný národní výzkum, který bude hledat alternativy.

Dovoluji si Vás oslovit nejen jako ředitel pícninářského výzkumného ústavu, ale také jako předseda České akademie zemědělských věd. Naše akademie slaví v letošním roce 100 let od svého založení. Otcové zakladatelé dali do vínku akademii být organizací přinášející inovace, podporující výzkum a vzdělávání. Věřím, že i dnešní činnost k tomuto přispívá. Mlékařské listy vydávané v národním jazyce jsou příkladem časopisu, který umožňuje rychlý transfer výsledků k Vám praktikům. Odborné časopisy tohoto charakteru jsou naprosto nezastupitelnou formou předávání informací. Naše akademie předává informace také formou časopisů. Je největším vydavatelským domem v České republice a soubor 11 vědeckých anglicky psaných časopisů je zcela unikátní. I potravináři mají svůj vědecký časopis, který je velmi často citován. Kombinace vědeckého a odborného časopisu v daném oboru dělá Českou republiku vyspělou zemí v oblasti spolupráce výzkumu a praxe.

V úvodu jsem zmínil, že si dovoluji i pár poznámek k současnému stavu zemědělského aplikovaného výzkumu v České republice. Troufnu si tvrdit, že výzkumná základna je stabilizovaná, dobře regionálně rozložená a také dobře diverzifikovaná co se vlastnictví týče. Existuje skupina výzkumných veřejných institucí. Významnými hráči je ale také skupina privátních výzkumných organizací, z nichž mnohé v letošním roce slaví 30. výročí od privatizace. Za celou tuto dobu dle mého názoru prokázaly životaschopnost a přinesly do českého zemědělství a potravinářství celou řadu nových poznatků, odrůd, technologií. Tento úvodník vzniká na konci prázdnin roku 2024. Roku, který nebyl pro zemědělský výzkum z hlediska veřejných prostředků investovaných do výzkumu rokem příznivým. Nekompetentním rozhodnutím vlády na návrh ministryně pro výzkum byla kapitola zemědělského výzkumu krácena zhruba o 10 %. Pokud by byly obdobně kráceny i ostatní kapitoly výzkumu, bylo by to akceptovatelné. Ale že byla navýšena kapitola Akademie věd či vysokých škol nesvědčí zrovna o koncepční práci. Výzkum není závislý jen na veřejných prostředcích, ale přesto takovéto krácení, pokud by trvalo dlouhodobě, může znamenat výraznou redukci výzkumných prací. Soukromé prostředky jsou dalším zdrojem financování, ale nikdy nenahradí plně ty veřejné. Musí si politická reprezentace říci svoje priority, a pokud nebude chtít podporovat aplikovaný výzkum, tak nezbude než to akceptovat. Ale bylo by to velmi krátkozraké rozhodnutí. Proto právě v době, kdy se připravuje rozpočet na rok 2025, se snaží i naše akademie vysvětlovat význam aplikovaného výzkumu a efektivitu vynaložených veřejných prostředků. Jsem přesvědčen, že i ve Vašem oboru by se našla celá řada příkladů aplikací a výzkumných výsledků, které posunuly Vaši práci. To je z našeho pohledu jeden z hlavních argumentů proč by stát měl podporovat zemědělský aplikovaný výzkum.

Potravináři a zemědělci, zemědělci a potravináři (omlouvám se v této chvíli lesníkům) jsou partnery, kdy jeden bez druhého nemůže existovat. Hledejme syner-

gie, hledíme nové průsečíky, ze kterých mohou vzejít inovativní produkty a inovativní technologie. I činnost akademie k tomuto směřuje. Oba potravinářské odbory ČAZV sdružují odborníky, kteří výrazným způsobem formovali výzkumnou bázi. Velice si této práce vážím, chci za ni poděkovat a věřím, že i další desítky let bude fungovat synergie mezi zemědělskou a potravinářskou prvovýrobou. Byť se to někdy nezdá z vyjádření politiků i četby mnohých novinových článků, tak základním cílem zemědělství a potravinářství je produkce. Ekonomicky, environmentálně, ale i sociálně udržitelná. Ale pořád produkce. Evropa ještě ve své populační křivce nepociťuje tak výrazně jako především africký a asijský kontinent ten obrovský populační nárůst, který bude

znamenat do budoucích let jedině. Zvyšování produkce potravin a zemědělskou produkci na minimálně stejně nebo spíše nižší výměře orné půdy. Jediný výsledek, který z této rovnice vychází, je nutnost nových a rychlých inovací, které bez fungujícího národního výzkumu nejsme schopni dosáhnout.

Přeji Vám vážení čtenáři a vážení kolegové hodně zdraví, hodně pohody v osobní rovině a hodně úspěchů v rovině profesní. Těším se na budoucí setkávání a na spolupráci zemědělského, potravinářského a mlékárenského výzkumu.

Jan Nedělník

*Výzkumný ústav pícninářský, spol. s r.o. Troubsko
Česká akademie zemědělských věd*

POVODNĚ 2024

Představenstvo a dozorčí rada Českomoravského svazu mlékárenského se na svém zasedání 26. 9. 2024 a stejně tak Sekce pro mléko Potravinářské komory České republiky dne 1. 10. 2024 zabývaly průběhem a důsledky extrémních povodní, které postihly české území v polovině září letošního roku. Některé mlékárny byly těmito povodněmi významněji postiženy, zejména Mlékárna Kunín s.r.o. v Ostravě-Martinově, Brazzale Moravia a.s. ve Třech Dvorech u Litovle, Mlékárna ve Frýdku-Místku i některé další. Problémy ve vodou postižených oblastech měly kvůli uzavřeným komunikacím dopad i na svoz mléka po celé republice.

Členové představenstva a dozorčí rady ČMSM i ředitelé mlékáren sdružených v Sekci pro mléko celou tuto situaci zhodnotili a významně ocenili kolegiální přístup řady mlékáren, které pomáhaly postiženým závodům se svozem i zpracováním mléka v inkriminovaných zářijových dnech. Poděkování patří všem pracovníkům jak zasažených, tak nezasažených mlékáren za jejich mimořádné nasazení a úsilí, aby nedošlo k materiálním škodám a byla vykoupena a zpracována veškerá mléčná surovina a nenarušeno zásobování obyvatelstva mléčnými potravinami. V těchto složitých chvílích se opětovně projevila semknutost, sounáležitost a příkladná kolegiálnost našich mlékařů. Děkuje!!!

(JK)